

FOTODYNAMISK BEHANDLING MED DAGSLJUS

För behandling av milda och
måttliga aktiniska keratoser

Information till patient att utdelas av behandlande sjukvårdspersonal

Vad är aktiniska keratoser?

Hudcancer är den cancerform som ökar snabbast i Sverige enligt Socialstyrelsens rapporter.¹ Aktiniska keratoser är ett förstadium till så kallad skivepitelcancer och i Sverige räknar man med så många som 70–100 000 nya fall av aktiniska keratoser per år.² Behovet att upptäcka skadorna i tid, behandla effektivt samt förebygga nyutveckling är därför stort. I denna broschyr kommer vi att berätta om vad aktiniska keratoser är och hur man kan behandla dem med en ny metod, så kallad Dagsljus-PDT (PDT=fotodynamisk terapi). Vi kommer också att berätta om vad man kan göra för att förebygga hudcancer.

Aktiniska Keratoser

Aktiniska keratoser är ett förstadium till skivepitelcancer. Det är en lindrig cellstörning i huden orsakad av ultraviolett (UV) ljus under längre tid. Förändringarna uppstår framför allt på solbelysta hudytor och är oftast röda till färgen med små hårda fjällbildningar.

Vanligast är att man till en början har en eller ett par aktiniska keratoser, men det är inte ovanligt att det med åren kan bli en stor ansamling aktiniska keratoser i området.

Aktiniska keratoser ger många gånger upphov till klåda och irritation och ibland sårigheter.

De är huvudsakligen ofarliga men kan i vissa fall utvecklas till skivepitelcancer som är en allvarigare form av hudcancer. Eftersom man inte vet vilka aktiniska keratoser som innebär en risk att utvecklas är det viktigt att behandla dem i tid.

1. Socialstyrelsen rapport januari, 2014
<http://www.socialstyrelsen.se/nyheter/2014/januari/hudcancerdencancerformsomokarmest>

2. http://sv.wikipedia.org/wiki/Aktinisk_keratos

Bild 1 och 2 från Mikael Tarstedt, överläkare Karlskoga lasarett. Bild 3 från Jo-Ann See, Australien

Vad är dagsljus-PDT?

Dagsljus-PDT kan användas för att behandla milda och måttliga aktiniska keratoser där annan behandling ej anses lämplig. Behandlingen innebär att man, efter att ha applicerat en solkräm och förbehandlat huden, smörjer på en kräm på området med aktiniska keratoser. Krämen innehåller ett ämne som tas upp i de sjuka cellerna och vid belysning med dagsljus sker en reaktion som förstör de sjuka cellerna och inte de friska närliggande cellerna. Vanligtvis behövs ett behandlingstillfälle hos din hudläkare med möjlighet till ytterligare behandling vid behov.

För vilka patienter lämpar sig dagsljus-PDT?

Dagsljus-PDT kan användas för att behandla enstaka eller stora områden av milda och måttliga aktiniska keratoser. Behandlingen är särskilt fördelaktig för patienter med stora områden med aktiniska keratoser då belysningen med dagsljus i princip är smärtfri oberoende av behandlingsområdets storlek.

Behandlingen lämpar sig också väl för de som inte vill eller har möjlighet att stanna länge på kliniken. Klinikbesöket tar cirka 30 minuter och därefter kan man gå hem för att belysa området med dagsljus.

När kan dagsljus-PDT användas?

Dagsljus-PDT kan utföras när intensiteten av dagsljuset är tillräcklig. På de flesta platserna i Norden är det tillräckligt med ljus under mars/april till oktober. Det är dagsljus som är nödvändig för behandlingen, inte solljus och de UV-strålar som finns i solljuset. Det betyder

att behandlingen också fungerar i mulet väder. Vid regn rekommenderas däremot inte behandlingen. Om det börjar regna under behandlingen kan man ta skydd för regnet men ska fortsätta att vara utomhus. Vid regn kan det dock senare krävas ytterligare behandling. Temperaturen på behandlingsdagen ska vara tillräcklig för att kunna vistas utomhus under 2 timmar.

Behandlingen steg för steg

1. Cirka 15 minuter före behandlingen smörjs området med en solskyddskräm med kemiska filter (ej fysikaliska) som skyddar mot UVA- och UVB-strålarna i solljuset men behåller den del av ljuset som behövs för behandlingen.
2. Därefter förbehandlas området med lätt skrapning och krämen appliceras.
3. Inom 30 minuter efter att krämen applicerats går man ut i dagsljus. Under dessa 30 minuter kan man tex åka hem och göra sig i ordning för utomhusvistelse. Om man väntar längre än 30 minuter riskerar man att behandlingen blir smärtsam när man sedan går ut.
4. Under 2 timmar sitter man sedan utomhus antingen i fullt ljus eller vid behov på en delvis skuggig plats. Man ska undvika mörka platser dit dagsljuset inte når, t ex nära en byggnad. Under dessa 2 timmar ska man undvika att gå in om det inte är absolut nödvändigt. Om man stannar inne en längre stund riskerar man att behandlingen blir smärtsam när man sedan går ut igen.
5. Efter 2 timmar ska man gå in och tvätta av krämen med vatten. Undvik sedan att utsätta området för dagsljus under 48 timmar.

Efter behandlingen

Efter behandlingen blir huden röd och efter någon till några dagar kan blåsor och sår bildas. Sårerna kan vid behov skyddas med torra kompresser. Huden kan också bli svullen. Därefter läker området genom att sårskorpor bildas. Hela sårläkningsproceduren tar ca 1–2 veckor. Rodnaden försvinner sedan successivt.

Behandlingsområdet bör skyddas för solljus under behandlingsdagen och närmast påföljande dagar (48 timmar). Man kan använda en mjukgörande kräm om huden känns torr. Rengöring sker bäst med enbart vatten, alternativt en mild rengöring. Fotodynamisk terapi ger oftast ett mycket gott kosmetiskt resultat. Terapiformen lämpar sig därför bra för hudförändringar i kosmetiskt känsliga områden. Behandlingen kan också användas där mer traditionella metoder är svåra att använda.

10VECKOR efter behandling

**Fullständig respons på AK
Utmärkt kosmetiskt resultat**

FÖRE behandling Multipla AK i pannan

DAG 3 Efter behandling

DAG 5 Efter behandling

Förebygga hudcancer

Aktiniska keratoser är framför allt orsakade av UV-ljus. Om du redan har haft hudcancer eller om du har aktiniska keratoser löper du förhöjd risk att få nya skador. Det är därför viktigt att skydda sig mot solens strålar.

Solråd

Planera utomhusaktiviteter så att du undviker att utsätta dig för UV-ljus när UV-strålningen är som starkast (ungefär mellan klockan tio och fyra). För att skydda sig mot solen använd skyddande kläder i tätvävt tyg, solglasögon samt en bredbrättad hatt. På hudområden som inte täcks av kläder och som kommer att utsättas för UV-ljus är det viktigt att använda ett effektivt skydd mot både UVB- och UVA-strålning.

UVA- och UVB-skydd

Actinica Lotion® är en sollotion som är speciellt framtagen för personer som löper ökad risk att utveckla aktiniska keratoser och skivepitelcancer, till exempel de som har eller har haft aktiniska keratoser, de

som på grund av medicinering har nedsatt immunförsvar eller de som utsätter sig för mycket UV-ljus på grund av tex arbete eller fritid.

En klinisk studie med Actinica Lotion visade vid regelbunden användning under observationstiden på 2 år¹:

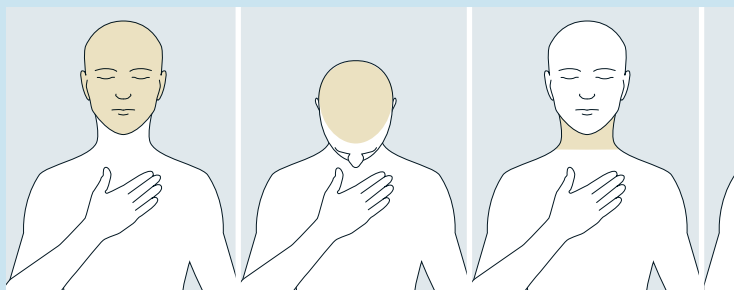
- 53 procents minskning av aktiniska keratoser
- ingen utveckling av ny invasiv skivepitelcancer

Genom dess kombination av kemiska filter ger Actinica Lotion ett högeffektivt skydd mot både UVB- och UVA-strålning och uppfyller kraven för "mycket högt UV-skydd" (SPF50+), vilket är den högsta klassningen som finns.

Standardiserade pumpar för rätt dosering av Actinica Lotion (0,46 gram per pumptryckning)

Doseringsschema för Actinica Lotion:

Ansikte inkl öron:
Minst två
pumptryckningar

Hårlos skalp:
Minst en
pumptryckning

Hals:
Minst en
pumptryckning

U
M
pu

När ska Actinica Lotion användas?

För bästa skydd ska Actinica Lotion appliceras varje morgon på hudområden som kommer att utsättas för UV-ljus och inte täcks av lämpliga kläder. Actinica Lotion ska användas varje dag, som en del av din dagliga rutin.

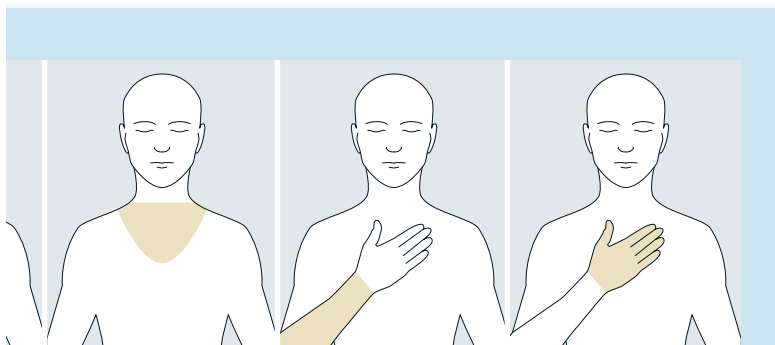
Actinica Lotion bör appliceras innan du utsätter dig för UV-ljus. Om du ska använda kosmetika bör du vänta en stund så att Actinica Lotion hinner tränga in i huden ordentligt innan du applicerar andra produkter.

Actinica Lotion ger ett mycket effektivt skydd i många timmar, men man bör aldrig överexponera huden för solens strålar. Rätt applicerad bidrar Actinica Lotion till att förebygga skador från UV-strålning men det innebär inte att du ska använda produkten i syfte att kunna förlänga dina utomhusvistelser.

Hur och var ska Actinica Lotion appliceras?

Se till att applicera rätt dos Actinica Lotion enligt doseringsschemat om du vill ha ett högeffektivt skydd av huden. För att göra det enkelt och säkert att använda Actinica Lotion har den en doseringspump som visar hur många pumptryckningar du behöver för varje del av kroppen. Varje pumptryckning ger alltid samma mängd Actinica Lotion, vilket gör att du kan vara säker på att doseringen blir rätt och skyddet av huden därmed så effektivt som möjligt.

Rätt applicering av Actinica Lotion är ca 2 mg per kvadratcentimeter hud – titta på bilden nedan.

Urringning:
Minst en
pumptryckning

Varje underarm:
Minst två
pumptryckningar

Ovansidan av varje hand:
Minst en pumptryckning

Mer information om
Actinica Lotion finns
på www.actinica.se

Referens: 1. Ulrich C et al. Prevention of non-melanoma skin cancer in organ transplant patients by regular use of a sunscreen: a 24 months, prospective, case-control study. Br J Dermatol 2009;161:78-84.

Dagsljus-PDT

För vilka hudförändringar kan man använda dagsljus-PDT?

Dagsljus-PDT är godkänd för behandling av milda och måttliga aktiniska keratoser.

Jag har tidigare fått PDT-behandling med en lampa, hur skiljer sig det mot dagsljus-PDT?

PDT kan även genomföras genom belysning med rött ljus från en speciell lampa. Behandlingen går då till så att man förbehandlar huden, smörjer på krämen och får sedan vänta under 3 timmar innan huden belyses med en lampa under 8–10 minuter. Studier har visat att dagsljus-PDT i princip är smärtfri, medan belysning med lampa kan göra ont. Smärtan går dock över relativt omgående efter att belysningen avslutats. För vissa former av hudcancer måste dock lampan användas vid PDT-behandling. Din läkare gör denna bedömning.

Vilka fördelar är det med att behandla med dagsljus-PDT jämfört med annan behandling?

En fördel med både dagsljus-PDT och PDT med lampa är att man förstör de sjuka cellerna, men inte frisk hud. Med PDT uppnås ofta ett mycket bra kosmetiskt resultat. Behandlingen kan utföras vid ett tillfälle, vilket kan jämföras med flera alternativa behandlingar som pågår under flera veckor – månader.

Innehållet i denna broschyr är granskat av Mikael Tarstedt, överläkare, verksamhetschef, Hudmottagningen Karlskoga lasarett

Galderma Nordic AB, Seminariegatan 21, 752 28 Uppsala
Tel 018-444 03 30, fax 018-444 03 35, www.galdermanordic.com, nordic@galderma.com